

23.51:3' 84	1/2	58	מ' ד	כותרת -	ידיעות ראשון	04/2015	47516326 4
מכוני ויצמן לזמני ייצום 12033							

בית הנשיא

לראשונה ביום העצמאות הקרוב ייפתח לציבור בית הנשיא הראשון ויצמן, במכון ויצמן למדע, לאחר ששופץ מן היסוד • ברוח הזמן, לרשות המבקרים תעמוד אפליקציה שתסייע להתמצא בחללים השונים של המבנה ובגנים היחודיים שסובבים אותו • גם מכונת השרד, מתנה מהנשיא האמריקני בורד שכמה נותרו שתיים בעולם, שופצה ומוצגת במקום • "אפשר יהיה להרגיש שמדובר בזמן", אומרים במכון ויצמן

גיל סימה • צילומים: באדיבות מכון ויצמן למדע

דרך שנתיו הארוכות במגוריו עם רעייתו, ורה, כבריטניה, אומרת קופליס. כך, במסגרת הסיוור ויכולו המבקרים לפי גוש בשני פסלים ייחודיים שבהם דמותו של ויצמן לצדו של הלורד בלפור. פה גם נחשפת האקטואליה של פעם – הצעת אוגנדה, שהונחה עם תחילת המאה הקרומת על שולחן המשא ומתן שוויצמן היה מראשי מתנגדיה. "אמר לו בלפור: 'העם היהודי נמצא בסכנה, כראי שתיקחו את הצעה שנתונים לכם'. ויצמן השיב: 'ירידי שחק בו אני מציע לך ולכריטיניה לוותר על לונדון ולקבל במקומה את פריז. הית מסכים?' 'מה פתאים', ענה בלפור, 'לך נרון היא הלב שלנו ועל הלב לא ניתן לוותר'. אמר לו ויצמן: 'או איך אתה מצפה שנוותר על הלב שלנו שהוא ירושלים?', משחזרת קופליס את השיחה ההיסטורית בין שני המדינאים, שבסופה השתכנע בלפור שהצעה אינה מקובלת. עוד יוכלו המבקרים לחוות בתמונה של תתן פרס נובל, אלברט איינשטיין, שהיא למעשה פורטרט של המרען היהודי. פה יוכלו המבקרים לראות את השילוב של המרען והידע, מוסיפה מנכ"לית המקום. עוד יוכלו המבקרים להגיע לחלקת הקבר המשותפת של הנשיא ואשתו, הנמצאת בסמוך למכונה, וכן להתרשם מכיכר הזיכרון הנמצאת אף היא בסמוך – כיכר שנודעה בעברה כמקום מפגש הקייטנות שהובילה רעיית ויצמן, ורה, עם הקמת המדינה.

שאחראית על האירות במקום. אחרי כמעט 15 שנה ובמסגרת שיפוץ אינטנסיבי שעבר המתחם כולו, החליטו במכון להחשיב את הביקורים במקום, והפעם לא מדובר בביקורים למתי מעט, כפי שהיה עד עתה, אלא לציבור הרחב. "אנחנו רוצים ליצור מסורת שתלך ותתקבע בציבור כולו", מוסיפה קופליס. לטובת חובבי רכבי אספנות, קופליס מציינת כי המכונת הנשיאותית הראשונה ששימשה את ויצמן בתפקידו, עברה הליך שימור, וכיום היא מוצגת לציבור הרחב בביתן המאוכלס ככל האמצעים הטכנולוגיים לבקרת מיווג אוויר, מה שמאפשר למבקרים הצצה נדירה על אחת המכונות המעניינות ביותר שהגיעו לארץ. "את המכונות, מדגם 'פורד לינקולן קוסמופוליס', קיבל ויצמן כמתנה מהנשיא הנרי פורד השני", מספרת קופליס. "הברת 'פורד' זיהתה שיחורים לא קונאים את מכונת הפורד, אולי בגלל שהנשיא הנרי פורד הראשון הואשם באנטישמיות. נכרו היה זה שהחליט להעניק במתנה את הרכב לוויצמן, שאיתו היה לו קשר ידידות". לרבות קופליס, יוצרו בסך הכל 18 מכונות מדגם זה, וכיום נותרו רק שתיים ממנו, שאחת מהן נמצאת, כאמור, במתחם ביתו של ויצמן. לויצמן, שרלב בכספו הפרטי את חלקת השטח שעליה הוקם ביתו, הייתה נראית המכונת כמפוראת מדי, עם גג מוגבה ומאוכלס בוהב, ומעטים היו המקורים, כך מספרים, שבהם הוא עשה בה שימוש. "הוא קרה לה 'צצה', וכל הזמן אמר לכולם: 'למה אני צריך כזאת 'צצה' על יד הבית'", מר סיפה קופליס.

"הלב - ירושלים"

"בית ויצמן" שימש במשך שנים כמסכן נשיאי ישראל, זאת עד להקמתו והשלמתו של מסכן נשיאי ישראל בירושלים. בבית נערכו מפגשים רבים עם מנהיגי העולם, ובמסגרת הסיוורם שייצגו בו, ויכולו המבקרים להאזין לשיחות הדיפלומטיות הרבות שהפכו לחלק מההיסטוריה ושינו את פני המדינה בשנותיה הראשונות.

המבנה תוכנן על ידי האדריכל היהודי אריק מגדלסון, שהתעמת עם ויצמן על אופיו של הבית. "מגדלסון רצה לפאר את הבית, וויצמן היה מעוניין שהמקום יישאר בית צנוע וכפי רוב כסופו של דבר, מה שבולט היטב בבית, הם הסימנים הבריטיים שוויצמן הכיר היטב

כבר ממחר, יום העצמאות, יפעלו במקום מספר מתחמים שונים של פעילויות שיהיו מותאמות גם לגילאי חמש-שש. בין היתר, המבקרים יוכלו לצפות בסרט שיספר על פועלו של הנשיא הראשון בתחומים רבים. בין חררי האירוח והמתחמים השונים יס' תובכו מרריכים מקצועיים שיסבירו על שימושו של כל חדר, והקהל יוכל לנוע בחופשיות בין הקומות והחדרים. לצד הבית נן שתי הקומות, ויכולו המבקרים לנפוש בגנים המקיפים את המתחם כולו, וכן בכיכר הילדים' הנמצאת בסמוך. בשטח זה ייערכו סיוורים מודרכים על ידי מי ששימש יותר מ-25 שנה כגנן הראשי של המכון, האגרונום מוני זיו, שיתן הסברים על הצמחים והעצים הנדירים הנמצאים כתפאורה ירוקה למקום. מעטים אולי יודעים, אבל מסביבו של 'בית ויצמן' מצויים עצי שעם, מהם מכינים את פקקי השעם, ומכון ויצמן משמש כמקום היחיד בארץ שבו ניתן לפגוש בעצים אלה. המדריכים ב'בית ויצמן' שולטים היטב בפרקי ההיסטוריה והעבר הציוני, אך מש' לבים גם טכנולוגיה – עבור המקום פות' חה אפליקציה שתפקידה לסייע למבקרים בניווט מהיר וקל בין חררי המתחם השונים. "המקום הוא מאור ממלכתי ואפשר יהיה להרגיש שמדובר במסע בזמן", מוסיפה הלל, שמרגישה כי ניתן לקיים פיקניקים בגנים המטופחים הנמצאים מסביב לבית, אך לכל מי שחשב על הבערת מנגלים – פה כבר יש איסור מוחלט.

"ליצור מסורת"

תמוה הדבר שרק עכשיו, ביום הולדתה ה-67 של המדינה, נפתח ביתו של הנשיא הראשון למבקרים. כבר בשנות ה-70, ולאחר פטירתה של ורה, רעייתו של ויצמן, נפתח הבית למבקרים, אולם עד הש' נים ובאין מימון לתחזוקת' החל המקום להתפורר.

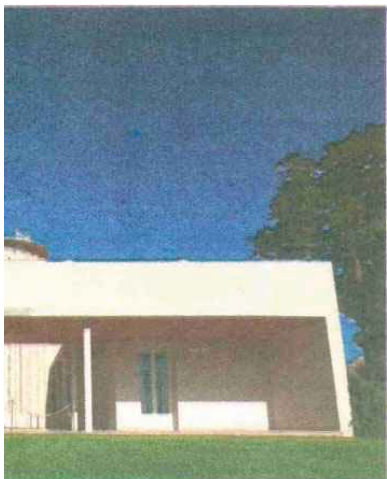
שנים קודם לכן הוקמה עמותת 'יד ויצמן', שנועדה לשמר את מורשתו של הנשיא הראשון, אולם במהלך השנים המדינה הלכה וצמצמה את התמיכה הכלכלית שהענירה לעמותה, מה שהוביל להונחת המקום. "המ' קום היה נראה לא טוב. הבית, המ' כונית הנשיאותית, עד שבסוף שנות ה-90 וביוזמה משמעותית ביותר של המכון, גויסו כספים לשיפוץ הבית ולאט לאט התחלנו לראות שהמקום מקבל צורה אחרת", מסביר רה גוית קופליס, מנכ"לית 'בית ויצמן' ומי

הצצה ראשונה: אחרי שהיה במשך שנים רבות תחת עבודות שיקום ושיפוץ אינטנסיביות, בשל הונחה והיעדר תמיכה מהמדינה, ביום העצמאות 2015 ייפתחו שעריו של 'בית ויצמן' שבמכון ויצמן למדע ברח' בות, ששימש כמשכן הנשיא הישראלי הראשון, חיים ויצמן. רגע לפני נפנופי המנגל המסורתיים והצטופפות המונים בפארקים וביערות, יום העצמאות השנה מספק הצצה נדירה לפיסת ההיסטוריה השוכנת ברחובות. הבית, שרבים מכנים אותו 'האחוזה', שוכן על שטח של 50 דונם, ויש בו ביתן מיוחד למכונת הנשיאותית הראשונה שהייתה בארץ. גם דרכון מספר 00001 שהונפק לאורה מספר אחת בישראל, עם תקומתה ב-1948, מוצג במקום. "הגיע הזמן שהציבור ירע ויכיר איפה גר הנשיא הראשון של המדינה, ולא רק במ' סגרת של ביקור קצר שלא הקיף את כל החדרים בבית, אלא הציבור יוכל להסתובב בחופשיות במסדרונות, בגנים ובחדרים הפרטיים", מסבירה גילה הלל, ראש תחום ביקורי קהל במכון ויצמן.

"מקום ממלכתי"

פתיחתו של הבית מתרחשת לאחר עשרות שנים שבהן הבית נותר רוב הזמן סגור למ' בקרים, ורק קבוצות מצומצמות ביותר יכלו להיכנס אליו ולהתרשם מההיסטוריה הרבה שהוא מכיל. "בשלב זה אנחנו לא יודעים לצפות כמה קהל יגיע, אבל ההערכה שלנו היא שמדובר בסדר גודל שיש להיערך אליו", אומרת הלל.

על 'הצעת אונגדה':
"ידידי היקר, אני מציע לך לשחק איתי במשחק בו אני מציע לך ולבריטניה לוותר על לונדון ולקבל במקומה את פריז. היית מסכים?"

בעיקר מדען

חיים ויצמן, יליד שנת 1874, מוכר גם כמי ששימש כאחד ממנהיגיה של הציונות. לאורך שנותיו הראשונות הירבה ויצמן להיפגש עם מנהיגים בעולם, ואחת הפגישות המפורסמות ביניהן, הייתה עם הלורד בלפור, עשור לפני שניתנה אותה הצהרה מפורסמת שהעניקה בסופו של דבר לעם היהודי תקווה לקבל בית במש"מעות של מדינה בישראל.

ואולם, לצד פעילותו הפוליטית והמדינית, ויצמן היה בעיקר מדען, ולאורך שנותיו שמו נודע דרך עשרות פטנטים שהמציא, ביניהם הפקת חומר האצטון, שבקבולתיו הוקמה תעשיית החירום הצבאית.

בשנת 1931 שב ויצמן לעבודתו המדעית שבמעברה ב'מכון דניאל זיו' ברחובות, ושלוש שנים לאחר מכן הוקם רשמית 'מכון זיו', שהיה הבסיס להפיכתו של המתחם כולו ל'מכון ויצמן למדע'.

ויצמן נישא לוורה, רופאה במקצועה, איתה גם עבר להתגורר שנים ארוכות בכריסטינה סרם היותו נשאי. לשניים נולדו שני בנים - מייקל, בכורו, שנעלם בתאונת מטוס שהתרסק במהלך מלחמת העולם השנייה, והשני, בנג'י, נפטר ב'1980.

יומיים לאחר הכרות העצמאות נבחר ויצמן לנשיאה הראשון של המדינה, תפקיד אותו מילא עד מותו ב'1952. רעייתו ודה נפטרה באמצע שנות ה'60, ובצו הירושה שנפתח עם מותם של השניים נמצא, כי הם הוריי שו את הבית והשטח שעליו הוא ניצב לרשותה של המדינה.

תמונות מ'בית ויצמן' המשופץ, לצד תמונות עבר

